

— סימן קפ"ו —

חג המלות יחוג צדק יעושה כבוד אלוהי הרב המלוכה החיוב כפלה ידיו רב לו וכו' מזה יצחק ווייס כי אצדק קאדלבורג חת"א.

נעים ימים הגיעו ומחמת טרדות ימים הקדושים צפרינות יחיה ואני כפי דרך מעריחי עמנו צהכנה דרצה ומוכרה אכני להיות כל היום חן מחדרי חג רק בקיטור. עיד מה שחמה על הרמזים פיר מהל' חזק' ה' ייד שכתב דקטן שיכול לאכול פת מחכין אותו ומאכילין אותו כזה מלה, וצפוי ה' כינה ה' ה' שוקק דוקא כשהוא בן שש ואיל' לאמו או מחכין אותו צמחית קוכה, ואמאי לא אמרי' שהם נאכל דכל שיכול לאכול כזה מחכין אותו כקוכה, והא' מקשי' קוכה למלה ואיך דקטן אע"פ דפשיטא שהיא רק מדרבנן מימי היו לרבנן לתקן גבי קוכה כמו צמחית? כך היה תוכן קושיותו, — וכל דהנה ודאי פשיטא דכל מלות חינוך לא שייך רק דבר שאין לער לתיסק על ידו. ופשיטא דבר שמוכר לא שייך חינוך, וכשי' מלינו חילוק לענין יוכיפ דקטן דענינה הסתל מוכנין מהם לפי שאין להם לער כיה, מפא"כ אכילה אין מוכני' מהם (עיין בשו"ע אורח חיים סימן תרע"ז) ואיך צמחית צקוכה דבקטן הכריך לאמו' אס אין אמו' אללו היל' לער ואשה פטורה מקוכה ליש חינוך דבר שהקטן מוכר [ועיין בתשובות הסדה ח"ג בקוב"ה דקטן אכל כזה מלות אורח, ו' שהנחתו דברי הפוסקים דמה שהוא לטור' קטן. מאכילין אותו אפילו בידים, ויש לעי' בזה צמחית סימן תרע"ז ס"ק ז', ודוק]. מפא"כ צמחית כל שיכול לאכול פת מלה לחקך אותו, כן יש לתקן צפרינות, אונס דברי הרמזים בלחיה חמומים צומים דכל שיכול לאכול פת מחכין והא' אפילו חינוך בן שנה או קלה יותר גי' יכול לאכול כזה פת והיכן מלינו מלות חינוך דקטן כל כך, ולכאורה לענין מלות סתומי' צליל פסח העיקר חלוי שיהיה מבין מה שמוקפים לו צי"ע, (ועיין מביא סימן תע"א סק"י לענין אכילה מלה צומים לקטן) עכ"פ הא"ך יעלה על הדעת דיהיה חיוצ מלות חינוך מלה לקטן שאינו דר דעת כלל אס יכול לאכול פת, וכאן הבן שואל מה נשתנה מלות חינוך מלה משאר מלות לענין חינוך? לפיכך יל כוונה אחרת דדברי הרמזים דדאי אין כוונתו דלריך לחקך קטן צמחית אכילה מלה כל שאינו מבין שום דבר רק שיכול לאכול, דקטן כי הא' דדאי ליה בגדר חינוך כלל, אלא כ"ל דמי' קטן שיכול לאכול פת וכו' כוונתו רק על סתם קטן שהגיע לחינוך כמו בכל מקום דנקט קטן דמי' שהגיע לחינוך כל אחר לפוס חורפיה, וע"פ שיכול לאכול פת הוא לפי דבמי' שחייב צמחית מלה מחר. עמנו דהיינו גדול קי"ל דאפילו אס אינו יכול לאכול כגון שהוא חולה או זקן לריך לדחוק עמנו ולאכול כגון שסורה המלה צומים כמי' שס מלינו לאכול קורין לו ריקק צומים ועיין שריע סימן תע"ב סק"י ייד לענין ארבע כוסות דלריך לדחוק עמנו, ובגון זה ק"ל להרמזים דחינוך דקטן לא שייך רק אס יכול לאכול מלה כמה שהיא, לריכים לחכנו ולא כמו חולה חקן שאפילו אס אינו יכול לאכול לריכים לעשות השתללות שיכול לאכול ע"י שריה צומים, דקטן אי' לחקך רק אס יכול לאכול מלה כמה שהיא, אלא פשיטא דהרמזים לא מיירי רק דקטן שהגיע

לחינוך, וקטן זה על מה דמסומע ודבריו פי' מואכ"א לחלק בין קטן שאינו צר דעת דאפילו להפרישו מואכ"א ח"ל, ומכ"פ דאי' לחכנו צמחית, וע"כ דהבא גי' מיירי רק דקטן שהוא צר חינוך עכ"פ, רק דאשמועינן דאפילו דקטן שהוא צר חינוך אי' לחכנו צמחית רק אס יכול לאכול בלא שילמד לדחוק עמנו ע"י שריה צומים וכו', ומסורה הסק"י הרמזים הכי שני דיינים קטן שיכול לאכול פת וחולה או זקן שאינו יכול לאכול בהדרי, ככ"ל צמחית הרמזים, ודוק היטב: [וכנה לי להביא ראיה דמי' הרמזים דקטן שיכול לאכול כזה פת דמאכילין אותו מלה דמיירי דקטן שהגיע לחינוך שהיה הסיע שס כתב דהרמזים למד הק' דהא מדר"מ דומ' קוכה מי' ע"כ קטן היורה לאכול כזה ללי שומע"י עליו הפסח והתם עכ"פ לא מיירי דקטן שאינו שום צר דעת עדיין שהרי הרמזים פי' ה' קרנן פסח ה' ג' כתב ח"ל: אין שומע"י את הפסח אלא על מי שראוי לאכול היום אחר מוכני החבורה קטן וכו' אס יכול לאכול כזה שומע"י עליו והתם גי' עכ"פ לא מיירי דקטן ציור שמי' שום צר דעת עדיין דפשיטא דקטן כזה לא יכול להימנות מוכני חבורה ועכ"פ מיירי שהוא בכלל בן דעת, ועיין ברע"א וס' קוכה שס משמע כמי' דכל הברייתא מיירי דקטן שהגיע לכלל דעת דוקא, ואיך הי' צה"ל חזק מי' הרמזים קטן שיכול לאכול כזה פת מיירי רק דקטן שהוא בן דעת ובכלל הגיע לחינוך, ועיין בתשובות הסדה ח"ג בקוב"ה דגר קטן אורח ח' שהעליתי צ"ד דאפילו צמחית דלא סוכל לחשוב שיעור גדולה מי' שנה שהרי לא נאמרו שיעורי' לצ"כ מי' כ"ז שאינו צר דעת כלל לא נחשב לגדול, ועיין בחת"ס ליידי סימן פ"ו דריק]. —

זמ"ה שכתבתי בחל ע"פ צמחית כמו צמחית הסי' דבשאר שנה צום י"ג מותר לאכול מלה רק צומים אקור כמי' המביא סימן תע"א ס"ק ו', מי' עכ"פ כיון שהחזקן לריכים לצמר צומים קודם חלום כרי' שלא יצאו לעשות צמחית שריים צומים סימן תמיד סק"י ז', איך הסי' לענין אכילה מלה גי' הים ראוי לבזר שלא יאכל צומים עמנו שלא יבא לעשות צמחית שריים, כך היה תוכן סק"י וכתב לא מלאחי מבוחר דבר זה צפוקים אחרונים, והנה ענין גזירת חכמים אין לדמות זל"י דיל דדוקא לענין ציור גזר' שלא יבא לעשות דאס יעשה צמחית שריים ולא יבזר עד קומך ללילה יעבור כל דגע צ"י לשיעור הפוסקים דמשע ולמעלה מוצר צ"י (ועיין צחק יעקב ר"ע סימן תומ"ג) וצפרע דעכ"פ מוגין לעבוד חזק צמחית ציור ואס צמחית שריים ימכור אחר חלום ולא אין צמחית ויעבור צ"י כל ימי הפסח משרה גזר צומים גי' לצמר. קודם חלום וגם זה אי' מדינא שהמחבר לא כתב רק עוז לצמר קודם חלום משמע דחיוצ ליכא (ועיין שריה פרי הסדה ח"ג סימן פ"ו לענין צמחית חלום שומכרים חזק הא"ך ינהגו צמחית מכירה שריה יכולים למכור כל יום ע"פ, ע"פ) מפא"כ לענין אכילה מלה צומים דלא סוי לאו רק כמו ציור מי' כמי' המביא סימן תע"א ס"ק ז' דאי רק ציור מי' וצמחית לא גזרינן כל כך כמו בלא כמי' שמוקפ' וס' מנחות ס"ח ע"א בזה וסא כתיב עד הציאכס, ועיין פרי"ם אורח צמחית סימן ח' ס"ק ח', ודריק (ועיין סדה חמד צמחית מערכת ה' אורח ג' סק"י